

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Smith, C.N., Frascino, J.C., Kripke, D.L., McHugh, P.R., Treisman, G.J. & Squire, L.R. (2010).

Losing memories overnight: A unique form of human amnesia.

Neuropsychologia, 48, 2833-2840.

Geheugenverlies is een populair thema in Hollywoodfilms. Vaak betreft het een geval van Pure Retrograde Amnesie (PRA), waarbij er een volledig verlies is van vroegere herinneringen, en daarmee van de identiteit van de hoofdpersoon, terwijl deze wel in staat is nieuwe informatie op te slaan en ook verder in alle opzichten intact functioneert. Voorbeelden zijn *The Bourne identity* en *The long kiss goodnight*. Met name wanneer er geen sprake is van anterograde amnesie of structureel hersenletsel zijn veel neuropsychologen geneigd dergelijke geheugenproblemen als functioneel te duiden, alhoewel hier in de literatuur geen consensus over bestaat. *Cortex* wijdde in 2002 een issue aan dit onderwerp, waarin naar aanleiding van de beroemde casus van Liepmann uit 1910 door bekende (geheugen)wetenschappers als Kopelman, Hodges, Goldenberg, Kapur en De Renzi gediscussieerd wordt over de waarschijnlijkheid van een organische verklaring voor dit fenomeen.

In het artikel van Smith e.a. wordt een andere, bijzondere vorm van geheugenverlies beschreven. De betreffende patiënte (FL) heeft na een auto-ongeval, waarbij er sprake was van zeer kort bewustzijnsverlies, een ernstige vorm van anterograde amnesie. Zij kan overdag prima onthouden, maar na een nacht geslapen te hebben zijn al deze herinneringen van de vorige dag verdwenen. De auteurs merken op dat dit precies overeenkomt met de geheugenstoornis van de hoofdpersoon uit de film *50 first dates*. In neuropsychologisch onderzoek presteerde FL vrijwel intact op taken waarin die dag geleerde informatie wordt getest, maar liet volledig geheugenverlies zien voor informatie die op de voorgaande dag werd geleerd. Op ingenieuze wijze wisten de onderzoekers een test te creëren waarin materiaal dat op de vorige dag geleerd was werd gecombineerd met materiaal dat op de dag zelf werd geleerd, zonder dat dit voor FL doorzien kon worden. Op deze test presteerde FL geheel intact. Dit gaf aan dat wanneer materiaal van eerdere dagen impliciet getest werd zij zich dit wel goed kon herinneren. De auteurs concluderen dat de geheugenstoornis een unieke vorm van functionele amnesie betreft, geïnspireerd door

een Hollywoodfilm. De patiënte kreeg een behandeling aangeboden waarin telkens met vaste intervallen haar slaap werd onderbroken. Een dergelijke, geloofwaardige behandeling maakte het voor de patiënte mogelijk om zonder gezichtsverlies te 'ge-nezen'.

Tranel, D., Vianna, E., Manzel, K., Damasio, H., Grabowski, T. (2009).

Neuroanatomical correlates of the Benton Facial Recognition Test and Judgment of Line Orientation Test.

Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology, 31, 219-233.

Twee veelgebruikte taken in de neuropsychologische diagnostiek zijn de Facial Recognition Test (FRT) en de Judgment of Line Orientation Test (JLO). Beide taken werden in de jaren zestig en zeventig ontwikkeld door Arthur Benton en collega's en worden gebruikt om visuoperceptuele en visuospatieële functies te meten. Ondanks de populariteit is er verrassend weinig bekend over de neuroanatomische structuren en netwerken die ten gronslag liggen aan de prestatie op de FRT en de JLO. Enkele kleine studies werden gedaan in de eerste jaren nadat beide taken werden ontwikkeld en hieruit bleek dat vooral schade in de rechterhemisfeer tot afwijkende prestaties op de FRT en de JLO leiden. Beeldvormend onderzoek van de hersenen was in die tijd nog slechts beperkt mogelijk en daarom geven Tranel en collega's in deze studie een interessante update. Zij onderzochten ongeveer tweehonderd patiënten met focale schade in verschillende delen van de hersenen met een MR-scan (1.5 Tesla) van de hersenen. Hierbij werd locatie van de hersenschade heel precies ingetekend. Uit de resultaten bleek dat patiënten met een afwijkende score op de FRT vooral schade hadden in de pariëtale en occipitotemporale gebieden van de rechterhemisfeer, vooral in het gebied van de gyrus angularis en de fusiforme gyrus (ook wel de 'fusiform face area' genoemd). Afwijkende scores op de JLO kwamen vooral voor bij patiënten met schade aan de pariëtale en occipitopariëtale gebieden van de rechterhemisfeer. De resultaten van deze studie sluiten nauw aan bij de 'traditionele' ideeën over de lokalisatie van de functies die worden gemeten met de FRT en JLO in de rechterhemisfeer en bevestigen nogmaals de waarde van beide taken in de klinische neuropsychologische diagnostiek.